

set sui compos, vel non? non est leve indicium id fecisse sine plena advertentia, & sine pleno consensu: nam quæ cum plena advertentia fiunt, facilius sic facta cognoscuntur, quia plena advertentia præterita liberam permittit homini de suis actibus cognitionem, nisi forte temporis mora aliquam induxerit oblivionem. 2. Si quis dubitet, an plene consenserit, & timorata sit conscientia, peccatum mortale abhorrens, eique dissentire solitus, præsumendus est non plene consensisse, licet aliquam in repellendis tentationibus negligentiam admiserit; secus est judicandum de viro perdito, & tentationibus succumbere solito: ratio utriusque est, quia ex juris peritis valida præsumptio, & probabilitas ex consuetudine desumitur. 3. Si quis valide, timide, & suspense se processisse meminit. 4. Si comperias te fuisse sub tali dispositione talibusque circumstantiis, ut facilius potuisses peccatum exequi, non tamen sis exequutus, immo cum tui plene compos es, præ viribus respici, præsumere potest te non plene consensisse; quia non ita facilius affectus deliberatus mutatur. Hinc ut advertit Tambur. cap. 1. de pecc. §. 3. quando motus pravus tempore imperceptibili insurgit, & paulo post ut advertis curas expellere, est signum nullius, aut certe dumtaxat imperfecti consensus præstiti. 5. Si quis solet ita esse affectus, ut animum firmum, & sæpe repetitum non committendi mortale habeat, præsumere potest non plene consensisse peccato; hic enim non consensit facilius, & quod est multoties odio habitum, si postea plene ametur, facillime cognoscitur.

23 Postremo circa gravitatem materiæ est eam agnoscere vel ex horrore rei, & gravi conscientia remorsu, vel ex eo quod deprehendatur rem esse contra legem graviter obligantem; legem vere graviter obligare dignoscitur, vel ex modo loquendi Sac. Script. ut si penam æternam v. g. comminetur, vel ex declaratione Ecclesie, vel ex communi sensu Doctorum.

24 Peccatum mortale potest esse triplex. Primo mortale ex genere suo, quod scilicet ex ipso objecto secundum se habet intrinsecam malitiam mortalem, secunda prohibitionem legis, ut blasphemia, adulterium, & hujusmodi. Secundo mortale ex præcepto, quod idem solum mortale est, quia lege positiva prohibetur, ut comedere carnes diebus Veneris, & Saturni, opera servilia facere diebus festis, & hujusmodi. Tertio mortale ex accidente, vel circumstantia, quod licet secundum se, neque ex objecto, neque ex præcepto mortale sit, sed vel veniale, vel omnino indifferens, tamen ex accidente, vel circumstantia aliqua malitiam mortalem contrahit, ut ratione conscientia erroneæ, ratione mortalitatis finis adjuncti, ratione contemptus, & hujusmodi, ut clarius infra; Sic Communis Doctorum.

25 Peccatum veniale etiam triplex esse potest. Primo veniale ex genere suo, quod scilicet ex natura sua, & proprio objecto ita leve est malitiæ, ut seclusa malitia alterius speciei, non possit exerescere in peccatum mortale, ut est verbum otiosum, mendacium jocosum, vel officiosum, vana cogitatio, & hujusmodi. Secundo veniale ex perfectione actus, quod scilicet, quamvis ex genere suo sit mortale, tamen ex defectu plene advertentia, & perfectæ deliberationis, evadit hic, & nunc in individuo veniale, ut est subitus, & non plene deliberatus motus odii, luxurie, superbie, invidia, & hujusmodi. Tertio veniale ex parvitate materiæ, quod scilicet quamvis ex genere suo sit mortale in sufficienti materia, evadit veniale ratione parvitatatis, ut est furtum unius oboli, aut alterius rei levis, & hujusmodi. Sic Doctores communiter.

26 Peccatum mortale ex suo genere fit veniale per accidens in individuo potissimum quatuor modis. Primo ex conscientia erronea, quando scilicet quis ex errore invincibili putat peccatum aliquod esse veniale

tantum, quod revera mortale est, ut perjurium assertorium in re levi, tunc enim is solum venialiter peccat: Secundo ex causa excusante, quando scilicet quamvis non adsit plena causa excusans a peccato in toto, adest tamen aliqua causa excusans in modico sui defectu à mortali, & veniale constituit, ut ignorantia invincibilis excusata à toto peccato, ignorantia tamen aliquantulum vincibilis, & leviter culpabilis excusata à mortali, & constituit veniale; Item metus gravioris morbi excusatur omnino à jejuniis, vel ab auditione Sacri: metus autem morbi non ita gravis excusatur à mortali, & venialem efficit transgressionem, & sic de similibus: Tertio ex imperfectione actus, quando scilicet, nec ex parte intellectus adest perfecta advertentia, nec ex parte voluntatis plenus consensus, quorum unum si desit, & adsit solum imperfecta advertentia, vel semiplenus consensus, erit solum peccatum veniale ex imperfectione actus in quacumque materia, lege, seu præcepto; Sic omnis actio de se mortaliter peccaminosa, quæ fit à semidormiente, semibrio, distracto, vel turbato vehementi passione, ita ut ad id, quod agit, ejusque malitiam advertere plene non possit, nec plenum, & perfectum consensum præbere ratione imperfectæ advertentia, & imperfecti, seu non pleni consensus, erit solum peccatum veniale dummodo non fuerit mortale tale in causa; Quarto ex parvitate materiæ, quando scilicet aliquid, quod ex genere suo insufficienti materia esset mortale, hic, & nunc evadit veniale ratione parvitatatis materiæ, ut furtum unius oboli, aut alterius levis rei, & hujusmodi. Sic Communis Doctorum.

27 Animadvertas velim, mi lector, peritro contingere, in præceptis præsertim divinis, & naturalibus peccatum mortale ex conscientia erronea, veniale evadere. Hæc enim præcepta talia sunt, ut ignorantiam invincibilem à culpa excusantem haud facile admittant.

28 Cave ne putes, metum levem quoque excusare hominem à mortali culpa, levem enim metus est vana, ac lex aliunde obligat saltem cum aliquo incommodo, etsi Ecclesiastica sit. Hinc regula juris habet, vani timoris iusta excusatio non est.

29 At hæc ipsa est mea opinio: etenim sub verb. Metus num. 27. tradidit expresse, quod metus gravis cadens in constantem virum excusatur à præcepto positivo, tam divino, quam humano. Vide ibi num. 27. & 28. Scio enim ego, quod, vani timoris iusta excusatio non est, per textum expressum in L. vani timoris 184. ff. de divers. regul. jur. sine ullo numero allegata ab Antoine à quo Theologus noster ipsam sine citatione desumpsit.

30 Peccatum ex genere suo veniale potest per accidens fieri mortale potissimum sex modis. Primo ex conscientia erronea, quando scilicet quis ex errore invincibili credit peccatum aliquod esse mortale, licet de se revera non sit nisi veniale, ut credens erronee quod mendacium jocosum sit mortale, si jocose mentiarum cum tali errore invincibili, peccat mortaliter. Secundo ex fine mortaliter malo, quando scilicet ratione finis mortalis adjuncti, quod est de se leve, evadit mortaliter grave, ut si quis leviter, vel officiose mentiarum, ut fecinam inducat ad fornicationem, vel adulterium, ipsum mendacium de se veniale fit mortale ratione talis pravi finis. Tertio est contemptu, quando scilicet transgressio aliqua, seu inobedientia de se venialis committitur ex formaliter contemptu legis, vel Legislatoris; tunc enim licet materia legis obligantis sub veniali sit levis, contemptus tamen legis, seu Legislatoris est gravis. Quarto ex scandalo, quando scilicet ratione gravis scandali, quod peccator securum prævidit, aut prævidere potuit, ac debuit, aliqua sua actio venialis credit directe in grave proximorum scandalum, seu ruinam spiritualem: Sic levitates de se veniales

Re-

31 Religiosorum coram secularibus exinde graviter scandalizandis evadunt mortales. Quinto ex ultimo fine constituto, quando scilicet ex nimio affectu ad aliquod peccatum de se veniale constituit quis in eo ultimum finem, ut si quis ita inordinate afficiatur ad fabulas, ad verba ociosa, seu jocosa, ad lulum, & hujusmodi, ut propterea paratus sit, potius quamcumque legem Dei transgrediatur, vel Deum quomolibet offendere, & non raro transgreditur, seu offendet, quam illis privari; tunc enim is graviter peccat, quia in ipsis peccatis de se venialibus constituit ultimum finem, cum plus creaturam, quam Deum diligit. Sexto ex periculo, quando scilicet advertitur in aliqua actione de se veniali tantum, aut etiam indifferenti, adesse periculum proximum labendi in mortale, juxta illud Ecclesiastici cap. 3. numer. 27. Qui amat periculum, in illo peribit. Sic si quis excedendo in potu, etsi venialiter tantum, certo prævideat se inebriandum, in pollutionem, aliudve peccatum lapsurum, si frequentando conversationes de se non mortaliter malas, certo ex experientia prævideat se mortaliter peccaturum, & hujusmodi, eo ipso peccat mortaliter. Sic Doctores communiter.

32 Peccatum formaliter acceptum non consistit in positivo, sed in privato, id est, in carentia sui privatione debite rectitudinis, seu conformitatis ad Legem Divinam. S. Bonaventura in 2. dist. 37. art. 2. q. 1. Scotus in 2. dist. 73. q. 1. & Scotista passim cum pluribus aliis contra varios alios.

33 Nostram tamen conclusionem videntur aperte tenere plurimi Sancti Patres; Sanctus enim Dionysius de Divinis nom. cap. 4. circa finem sic ait: Relinquitur ergo malum imbecillitatem, atque privationem boni esse. S. Ambrosius lib. de fuga seculi c. 4. sic habet: Non invenitur in me malitiam, quia malitia nihil est. S. Augustinus tract. 1. in Joann. sic habet: Peccatum nihil est; & nihil sunt homines, cum peccant. S. Damascenus lib. 2. de Fide cap. 4. sic expresse dicit: Nihil aliud est malum, nisi boni privatio; quæ verba habet etiam S. Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap. 11. S. Anselmus lib. de concordia præscientia, & prædestinationis cap. 11. aperte pronuntiat; Non est injustitia qualitas, aut actio, aut aliqua essentia, sed tantum absentia debite justitiæ.

34 Et probatur ratione, quia, si peccatum non consistet in privato, sed in positivo, haberet causam sui efficientem; sed non habet causam sui efficientem, ut expresse docet S. Augustinus lib. 2. de Civitate Dei cap. 7. ibi: Nemo ergo querat efficiens causam mala voluntatis; Non enim est efficiens, sed deficiens, quia nec illa effectio est, sed defectio, adeoque &c. Tum quia eodem modo se habet peccatum ad legem, sicut malitia moralis ad dictamen rationis; sed malitia moralis consistit formaliter in privatione conformitatis, seu convenientiæ ad dictamen rationis; ergo peccatum consistit in privatione rectitudinis, seu conformitatis ad Legem; Unde S. Thomas 1. 2. q. 85. art. 4. dicit, quod ordinatio actus sit quoddam bonum, & subdit: Hujus privatio est essentialiter ipsum peccatum. Tum etiam quia si peccatum formaliter consisteret in positivo, sequeretur, quod Deus per se, & directe esset causa peccati: quia omne positivum per se, & immediate efficiatur à Deo: Omnia enim per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: Joann. 1. Quod autem Deus per se, & directe sit causa peccati, est falsissimum, quia Deo, qui nihil odit eorum quæ fecit, odio sunt impiis, & impietas ejus. Sapient. 14. adeoque &c.

35 Distinctio specifica moralis peccatorum omissionis desumitur ex actibus debitis, quorum sunt omissiones; Unde omissiones illæ sunt peccata specie distincta, quæ privant actibus debitis secundum speciem moraliter distinctis. Communis. Hinc ommissio missæ die festo audiendæ distinguitur specie ab

omissione præcepti jejunii, quia auditio missæ, & observantia jejunii sunt actus debiti specie distincti; E contra ommissio missæ in die Dominico, & ommissio missæ in die festo non distinguuntur specie moraliter, quia neque actus præceptum auditio- nis missæ in prædictis diebus distinguuntur specie.

36 Distinctio specifica moralis peccatorum omissionis desumitur ex diversis in specie virtutibus, seu diversis ejusdem virtutis rectitudinibus, quibus privant. Sic Scotus in 2. dist. 37. quæst. 1. & Scotista passim, alique tenentes peccatum aßuale formaliter consistere in privato, & non in positivo. Et ratio est, quia peccatum mortaliter sumptum, est privatio rectitudinis debite, seu debite conformitatis præcepto, ergo ubi reperitur diversitas specifica privationum, reperitur & diversitas specifica peccatorum, licet sit unicus actus, vel plures; Atqui ubi actus privatur diversis specie rectitudinibus debitis, adsunt diversæ specie privationes, cum privationes specificentur à formis, quibus privant, ergo &c.

37 Dicitur autem notanter sub disjunctione ex diversis specie virtutibus, seu diversis ejusdem virtutis rectitudinibus, quia ad distinctionem specificam morale peccatorum sufficit, ut vel diversis specie virtutibus opponantur, ut v. g. Furtum, & Mollities, quorum prius opponitur virtuti justitiæ, & alterum virtuti castitatis; vel opponantur eidem virtuti secundum diversas specie honestates, & rectitudines, ut v. g. Mollities, Sodomia, & Bestialitas, quæ, non obstante quod opponantur eidem virtuti Castitatis, & eidem ipsimet naturæ, tamen quia ipsi opponuntur secundum diversas honestates, & rectitudines, propterea distinguuntur specie, non solum in genere entis, sed etiam in genere moris; unde merito ab Alexand. VII. die 24. Septembris 1665. fuit damnata sequens propositio 24. in ordine: Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infima, ideoque sufficit dicere in Confessione se procurasse pollutionem.

38 Distinctio numerica moralis peccatorum desumitur ex distinctione numerica actuum voluntatis moraliter interruptorum; Unde tot sunt numero distincta peccata, quot sunt actus voluntatis moraliter interrupti, & repetiti. Communis. Et ratio est, quia cum voluntas sit principium actuum moralium bonorum, & malorum, nec nullum sit peccatum nisi in quantum ab ipsa voluntate deliberata procedit, hinc sequitur, quod tot peccata numero distincta multiplicentur, quot actus pravi ipsius voluntatis moraliter interrupti repetuntur.

39 Actus autem voluntatis interni moraliter interrupti censentur, quoties nec formaliter, nec virtualiter perseverant, id est, quoties nullus effectus assignari potest, in quo virtualiter prior ejusmodi actus permanere censeatur. Et ita actus internus voluntatis moraliter interruptitur per retractionem, seu voluntatem contrariam. Item moraliter interruptitur actus internus voluntatis, per cessationem ab illo voluntariam, & liberam. Immo aliquid, inter quos Vasquez 12. disp. 75. cap. 3. Diana, & alii, tenent actum internum peccaminosum moraliter interrupti etiam per cessationem involuntariam, & naturalem, sive ea fiat per somnum, sive per distractionem ad alia.

40 Hinc resolvens primo, quod peccata interna, quæ solo animo perficiuntur, ut odium Dei, vel proximi, hæresis, delectatio venerea, morosa, & hujusmodi, toties multiplicentur numero, quoties actus ipse internus peccati renovatur, quia quilibet talis actus internus in se est completus, & posterior actus nullam habet dependentiam, vel connexionem cum priori. Communis.

41 Resolvens secundo, quod peccata, quæ opere externo perpetrantur, toties numero multiplicentur, quoties actus ipsi exteriores peccatum illud consumman-

tes

tes repetuntur, quia interveniunt plures actus mali, quorum unus ad alterum non ordinatur, nullamque cum ipso habet connexionem, cum quilibet eorum in se sit completus actus. Communis.

38 Resolves tertio, quod quando actus sunt ordinati ad unum numero actum, seu finem principalem, omnes illi actus non sunt tot peccata distincta ab ipso actu finali, sed unum dumtaxat peccatum, quia unitatem numericam desumunt ab ipso actu principali, & finali; Unde oscula, tactus, verba impudica, & alii actus copulam precedentes, comitantes, & subsequentes unum numero peccatum integrant cum actu principali, seu finali, nempe cum copula, quæ sola est explicanda in Confessione. Communis.

39 Resolves quarto, quod quando actus sunt disparati, ita ut unus non dependeat ab alio, nec ordinatur ad ipsum, tunc tot sunt numero peccata, quot sunt actus in se completi, & consummati, quia quilibet actus habet terminum definitum, & limitatum, in quo completur, & terminatur, adeoque de se independenter ab alio est peccatum; Unde qui plures homines successive occidit, plura commisit homicidia numero distincta: qui plures fornicationes commisit eadem nocte etiam cum eadem muliere, & voluntate continuata per totam noctem fornicandi, plura commisit peccata fornicationis numero distincta in Confessione explicanda. Communis.

Etiam non successive, sed unica actione, seu actu occideret, plura homicidia committeret numero distincta.

† Hæc nota non percipit meum assertum. An autem plures occidens unica actione, seu actu, plura revera homicidia committat, eorum tenore opinor, qui affirmant, præsertim si unica actione, seu actu plures intendat occidere, & revera occidat. †

40 Peccatum originale deletur in infantibus per solum Baptismum in re susceptum, cap. Majores 3. de Baptismo cap. Firmissime 2. & cap. Nulla præter 142. dist. 4. de consecrat. ibi: Nulla præter Baptismum salus promittitur infantibus, quia infantes, si per Sacramentum, quod ad hoc est divinitus institutum, in credentium numerum non transeunt, in tenebris manent, cum similibus juncto Concilio Florentino in Decreto Eugenii III. §. Primum omnium, & Concilio Tridentino sess. 5. §. 5. & sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 8. * Nota, quod ubi noster Auctor, ait, per solum Baptismum in re susceptum, loquitur de Baptismo sive fluminis, sive sanguinis, ut coherere hæc doctrina cum his, quæ alibi dicta sunt verb. Baptismus art. 1. num. 16. & verb. Martyrium, num. 13. & 14.

41 In adultis autem peccatum originale deletur per Baptismum sive in re, sive in voto. Immo in ipsis adultis per Baptismum delentur insuper omnia peccata personalia ante ipsum Baptismum commissa, non solum quoad culpam, sed etiam quoad totam penam; sic expresse Concilium Florentinum in cit. Decret. Eugenii §. Primum omnium, his verbis: Hujus Sacramenti effectus est remissio omnis culpe originalis, & actualis, omnis quoque pena, quæ pro ipsa culpa debetur; propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum celorum, & Dei visionem perveniunt. Et hoc idem definit Concilium Tridentinum sess. 5. §. 5. ubi docet, homines per Baptismum renasci Deo innocentes, immaculatos, puros, innoxios, Deo dilectos, hæredes Dei, & coheredes Christi: Ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cali remoretur, & expressis sess. 6. cap. 14. ubi dicit, in Sacramento Penitentiae non semper totam penam remitti, ut in Baptismo fit; quod latius repetit sess. 14. cap. 8. ubi in hoc constituit discrimen inter justificationem, quæ per Baptismum, & per Sacramentum Penitentiae fit.

Peccatum mortale post Baptismum commissum remittitur solum per Sacramentum penitentiae in re, vel in voto, id est, per Sacramentum penitentiae vere, & realiter susceptum, aut per Contritionem cum voto tale Sacramentum suscipiendi. Sic ultra varia Sacre Scripturæ testimonia, expresse Sacrum Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 1. 2. & 4. & ibid. Can. 1. 2. & 3.

Unum autem peccatum mortale in hac providentia remitti non potest sine alio; expresse enim deducitur, tum ex Sacra Scriptura, quæ non nisi integram peccatorum remissionem promittit pro integra penitentia, ut patet Ezechiel cap. 18. num. 21. ibi: Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est... omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor. Unde si penitentia in uno solo peccato complacentiam haberet, jam esset prorsus indignus remissionis aliorum, juxta illud Jacobi cap. 2. num. 10. ibi: Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus; Tum ex doctrina Concilii Tridentini de justificatione sess. 6. & de Penitentia sess. 14. ubi justificationem declarat per modum vivificationis, & liberationis à morte juxta modum loquendi Sacre Scripturæ. Hæc autem non habetur, nisi per integram omnium peccatorum mortalium remissionem, nam per unum solum peccatum mortale, quod in anima remaneret, homo non esset justus, sed impius; non esset vivus, sed mortuus spiritualiter; demum non esset in statu salutis, sed damnationis æternæ. Sic Communis Catholicorum.

Neque de facto unquam remittitur peccatum veniale sine remissione peccati mortalis. Communis Catholicorum cum S. Thoma 3. part. quest. 87. art. 4. Et ratio est, quia nullum etiam veniale peccatum remittitur de facto sine infusione gratiæ sanctificantis; sed gratia sanctificans non potest de facto consistere cum peccato mortali, ergo &c. Tum quia inconveniens, & absurdum est, quod Deus reconcilietur in re levi illi, à quo manet gravior offensus, & cum quo graves adhuc gerit inimicitias, ut est peccator perseverans in peccato mortali. Potest tamen contra remitti peccatum mortale, quia remittitur peccatum veniale, quia potest haberi dolor de mortali, quin habeatur dolor de veniali, immo adsit complacentia de ipso veniali, quod infusionem gratiæ sanctificantis non impedit. Communis.

Peccatum veniale post Baptismum commissum remittitur universim duobus modis, primo ex opere operantis, secundo ex opere operato per Sacramenta, & aliquatenus per Sacramentalia. Communis.

Ex opere operantis remittuntur peccata venialia per Contritionem, & quidem omnia, quorum displicitiam continet, seu de quibus in genere saltem habetur Contritio. Communis ac certa; Cum enim Contritio perfecta sufficiat ad tollenda peccata mortalia, multo magis sufficiat ad tollenda venialia. Item ex opere operantis peccata venialia delentur in homine justo per Attritionem de eisdem conceptam: utpote quod Deum offendendo venialiter sit peccator poenas Purgatorii, aliasque poenas temporales promeritus. Item privationem majoris gratiæ, gloriæ &c. Suarez part. 3. tract. 4. disp. 11. sect. 1. n. 11. Mastrius theol. moral. disp. 11. quest. 4. num. 82. & ipso teste omnes Scotistæ, Coninch. disp. 2. dub. 4. Reiffenstuel Theol. moral. tract. 3. de peccatis dist. 1. quest. 3. num. 28. Sporer tom. 3. Theol. Sacramental. part. 3. cap. 2. sect. 4. num. 37. & plures alii contra Vasquez, & quosdam Recentiores in homine justo ad deletionem venialium extra Sacramentum requirentes Contritionem formalem, vel saltem virtualem. Et ratio nostræ conclusionis est, quod magis vel æque rigorosa satisfactio exigeretur pro peccato levi, seu veniali, ac pro peccato gravi, seu mortali, quod non

non convenit justitiæ; sed Contritio formalis seu virtualis necessario extra Sacramentum exigitur ad deletionem peccati mortalis, ergo talis satisfactio non necessario exigitur ad deletionem venialis, præsertim in homine justo, non minor sufficiat, qualis est Attritio, cum minor offensâ sit venialis, quam mortalis.

49 Item ex opere operantis peccata venialia delentur in homine justo per omne opus meritorium propter Deum factum in ordine ad deletionem peccatorum venialium, seu saltem in ordine ad deletionem omnium suorum peccatorum, ut sic à Deo ad talem finem acceptetur. Sic Scotus in 4. dist. 21. q. 1. §. In ista questione, Mastrius loc. cit. n. 83. & ipso teste Scotistæ omnes, Suarez loc. cit. & plures alii. Et ratio desumitur ex illa Salvatoris promissione Luc. c. 6. Dimittite & dimittentur, quæ promissio habetur similiter de actibus aliarum virtutum, ac præsertim Misericordiam sæpe sepius in Sacra Scriptura, tum quia Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. dicit, quod peccata venialia multis aliis remediis expiari possunt, ibi: Multisque aliis remediis expiari possunt; Unde S. Augustinus alique Sancti Patres, & Doctores dicunt, quod peccatorum venialium remissionem à Deo consequimur per Orationem Dominicam, & alias preces ad Deum fusas continentes in se petitionem veniæ peccatorum, atque per omne opus bonum factum, & Deo ad talem finem oblatum.

50 Item ex opere operantis peccata venialia delentur in homine justo per actum formalem amoris Dei super omnia, quo Deus præferatur omnibus omnino rebus ei displicitis, tam levibus, quam gravibus; Justus enim perfecto amoris actu se Deo absolute, & penitus subjiciens, volens ipsi in omnibus actionibus placere, & obtemperare, eo ipso implicite saltem, & virtualiter detestatur omnia peccata, non solum mortalia, sed etiam venialia, quatenus omnia Deo displicent; adeoque talis actus perfecti amoris semper ad omnia etiam venialia se extendit, atque omnia delet secundum culpæ reatum. Communis.

51 Ex opere operato peccata venialia remittuntur per omnia Sacramenta novæ legis cum debita dispositione suscepta; dummodo ad ea nullus formalis, vel virtualis vigeat affectus. Sic S. Thomas 3. part. quest. 87. art. 3. Mastrius loc. cit. num. 85. & ipso teste Concilium Sacrosanctum Patrum, & Doctores. Et ratio est, quia omnia Sacramenta novæ legis instituta sunt ad sanctificandas animas nostras ex opere operato, easque perfecte disponendas ad gloriæ consecutionem, & consequenter ad tollenda omnia impedimenta, quæ aliquo modo possunt à gloriæ consecutione impedire; Unde cum peccata venialia nos retardent à consecutione gloriæ, debent per Sacramenta digne suscepta remitti.

52 Per Sacramentalia remittuntur peccata venialia ex opere operato, remote tamen, & mediate, quatenus nempe per preces Ecclesiæ junctas rebus Sacramentalibus, dum his pie utimur, movetur Deus (etsi non infallibiliter) ut in nobis excitet pios alios motus, quibus annexa est remissio venialium, partim ex opere operantis, quatenus homo iis Sacramentalibus pie utitur in remedium, ac remissionem peccatorum suorum cum piis motibus displicitiæ peccatorum, conversionis in Deum, amoris, adorationis, & hujusmodi: Et hæc videtur esse mens D. Thomæ 3. part. q. 87. art. 3. ubi habet hæc verba: Triplici ratione aliqua causant remissionem venialium peccatorum; Uno modo in quantum eis infunditur gratia, quia per infusionem gratiæ tolluntur venialia peccata, ut supra dictum est; Et hoc modo per Eucharistiam, & Extremam Unctionem, & universaliter per omnia Sacramenta novæ legis, in quibus confertur: Secundo in quantum sunt cum aliquo motu detestationis peccatorum: Et hoc modo Confessio generalis, tunsio pectoris, Oratio Do-

minica, operantur ad remissionem peccatorum venialium; Nam in Oratione Dominica petimus: Dimittite nobis debita nostra. Tertio modo in quantum sunt cum aliquo motu reverentiæ in Deum, & ad res divinas. Et hoc modo Beneficium Episcopii (quod etiam Sacerdotii in missa, & præsertim cum Venerabili Sacramento) aspersio aquæ benedictæ, qualibet Sacramentalis Unctio, oratio in Ecclesia dedicata, & si quæ alia sunt hujusmodi, operantur ad remissionem venialium peccatorum. Hactenus S. Doctor relatus, & secutus à Sporer tom. 3. Theol. Sacrament. part. 3. cap. 1. sect. 4. num. 45. Et videtur idem sentire Scot. in 4. dist. 21. q. 1. Idemque sentit Reiffenstuel loc. cit. num. 31. & sequ. & communior Doctorum.

Sacramentalia autem sic appellantur, vel ex eo quod soleant adhiberi ad Sacramenta efficienda; vel ministranda, ut informatio crucis, benedictiones, orationes Ecclesiæ, vel ex eo quod aliqualem sequantur, & imitentur virtutem Sacramentorum, ut aspersio aquæ lustralis, usus rerum benedictarum ab Ecclesia, Confessio generalis, tunsio pectoris, & hujusmodi. Et communiter enumerantur sex, ad quæ cetera reducuntur, & continentur sequenti versiculo. Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.

Per ly Orans denotatur quotidiana Oratio fidelium, ac præsertim Pater noster, de quo dicitur cap. De quotidianis, de Penit. dist. 3. De quotidianis, brevioribus, levibusque peccatis, sine quibus hæc vita non dicitur, quotidiana Oratio fidelium satisfacit eorum est enim dicere Pater noster, qui est in caelis, &c. Delet omnino hæc Oratio minima, & quotidiana peccata. Huc reductur Tansio pectoris.

Per ly Tinctus significatur aspersio Aquæ benedictæ, de qua c. Aquam, de consecrat. dist. 4. sic legitur: Nam si Cinis vitula sanguine aspersus populum sanctificabat, & mundabat, multo magis aqua sale aspersa, divinisque precibus sancta populum sanctificat, atque mundat. Huc reductur Unctio Cereemonialis in Regem, & similes Unctiones; item impositio Cineris benedicti.

Per ly Edens intelliguntur aliqui dignam Sacrosanctæ Eucharistiæ, immo cujuslibet Sacramenti susceptionem. Verum hoc non tam videtur spectare ad Sacramentalia, quam ad ipsa Sacramenta, & hinc alii per ly Edens intelligunt devotam manducationem panis benedicti, & hujusmodi.

Per ly Confessus communiter intelligitur Confessio generalis, quæ in hunc finem ab Ecclesia est instituta, ut dicatur in principio missæ, atque sub Prima, & Completorio.

Per ly Dans denotatur largitio Eleemosynæ, juxta illud Tob. 4. Eleemosyna ab omni peccato liberat. Daniel cap. 4. Peccata tua eleemosynis redime, & alibi. Huc reducuntur alia Opera Misericordiæ, tum corporalia, tum spiritualia.

Tandem per ly Benedicens designatur Beneficium Episcopii, vel Abbatis consecrati alios benedicientis, prout explicat Bonacina tom. 1. disp. 4. q. 6. sect. 2. punct. 2. citans plures alios, & tenet Glossa in Præmio texti Decretalium, vers. Benedictionem, ubi inquit: Per benedictionem Prælati devote susceptionem venialia remittuntur, atque ad hoc allegat cap. Dicrum est, c. Maledicam, c. Intra 1. q. 1. quamvis non adeo clare id habeat. Hæc ad hieram P. Reiffenst. Theol. Moral. tract. 3. dist. 2. q. 3. n. 34. ad 39.

Pena debita decedentibus cum solo peccato originali non una, & eadem ab omnibus assignatur. Quinque enim de infantibus non baptizatis referuntur Auctoritatum sententiæ à Bellarmino tom. 4. de controvers. lib. 6. de statu peccati cap. 1. ubi sic habet: Prima sententia fuit eorum, qui regnum celorum infantibus non baptizatis promittere audebant, etiam si non negarent eos in peccato originali conceptos, & natos. Ita sentit

sit quidam Vincentius, quem refellit S. Augustinus in lib. 1. de origine anime cap. 9. & lib. 3. cap. 13. Idem sensit Zuinglius in declar. de peccato originali ad Urbanum Regium, ubi docet probabile esse per Christum universam naturam humanam ita esse restitutam, ut etiam filii infidelium sine Baptismo decedentes salventur: Et id censet non solum probabile, sed etiam certum de filiis fidelium, quem errorem, quod attinet ad filios fidelium, sequuntur multi Sæclatorum, ut Bucerus, Martyr, Calvinus, & alii.

62. Secunda sententia paulo quidem minus liberalis, sed tamen valde mitis, fuit eorum, qui parvulos non baptizatos excludunt à regno cælorum, & vitam beatam sanctis promissa; tamen eis dabant vitam æternam, & naturalem beatitudinem sine ulla molestia, aut dolore extra regnum Beatorum, & procul à carcere damnatorum, hoc est, in loco medio inter gehennam, & cœlum, qualis locus vix potest fingi alius, quàm terra convexum. Ita sensisse olim Pelagianus docet S. August. in lib. de Hæresibus cap. 88. "Nam, inquit, etiamsi non baptizentur, promittunt eis extra regnum quidem Dei, sed tamen æternam, & beatam quamdam vitam suam." Ad quem errorem proxime accessisse videntur Ambrosius Catharinus in lib. de statu puerorum sine Baptismo decedentium, Albertus Pighius in prima controversia, & Hieronymus Sævonatola in lib. de triumpho Crucis: docent enim ipsi, & alii, infantes sine Baptismo morientes futuros post iudicium beatorum naturali beatitudine, & in quodam veluti Paradiso terrestri perpetuo, feliciterque victuros.

63. Tertia sententia jam aliquanto severior, docet, parvulos sine Baptismo decedentes damnari apud inferos æterna morte, sed tamen sic puniri carentia visionis Dei, quæ dicitur poena damni, ut nullum patientur omnino dolorem, neque internum, neque externum. Ita docet S. Thom. in q. 5. de malo, art. 1. 2. & 3. & tum ipse, tum alii aliquot scholastici Doctores in 1. sententiar. dist. 33.

64. Quarta sententia, superiore adhuc severior, liberat quidem parvulos ejusmodi à cruciati ignis, & vermis, de quo legitur Marc. 9. Vermis eorum non moritur, & ignis non exinguitur, quæ proprie dicitur poena sensus, sed non eos liberat ab interno dolore, qui sequitur ex amissa beatitudine sempiternæ felicitatis. Ita docet Petrus Lombardus in 2. sententiar. dist. 33. lit. E, eumque nonnulli alii secuti sunt; ut referunt S. Thomas, S. Bonaventura, Gregorius Ariminensis, & alii in Comment. ejusdem loc. cit.

65. Quinta sententia severissima, atque extrema docet, parvulos propter originale peccatum utroque poenæ genere, damni scilicet, & sensus in gehenna perpetuo cruciari. In hanc sententiam satis aperte propendit Gregorius Ariminensis in 2. sententiar. dist. 33. q. 3. & Joannes Driedo in 1. lib. de gratia, & libera arbitrii, tract. 3. cap. 2. Hæc tamen Doctissimi Bellarminus loc. cit. & hanc sententiam sequitur novissime Poncius dirp. 8. quest. 6. & alii.

66. Ex enumeratis sententiis, prima, & secunda non solum falsæ, sed etiam hæreticæ existimandæ sunt: Et contra, Fide Catholica tenendum est: Parvulos sine Baptismo decedentes absolute esse damnatos, & non solum cœlesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuo carituros. Sic expresse Bellarminus l. c. cap. 2.

67. Quarta sententia licet non careat sua probabilitate, eamque sequatur idem Bellarminus loc. cit. c. 6. citans pro ipsa varios SS. Patres, & Theologos. Tamen à nobis non admittitur, cum, ut infra patebit, teneamus, quod quamvis pueri decedentes sine Baptismo sint passuri re ipsa poenam damni, non tamen de illa ullum habituri sunt dolorem, vel tristitiam.

68. Quinta sententia licet non videatur aperte ab Ecclesia Catholica reprobata, rejicitur tamen passim in Scholis, ut testatur idem Bellarminus loc. cit. cap. 4. Unde sicut ipsi, ita & nobis improbabili

esse videtur. Unde tertiæ sententiæ ad hærentes contumimus, quod.

69. Pueri decedentes cum solo originali peccato secundum tertiam sententiam, quam sequimur, nullam patientur poenam sensus, nec post diem Judicii passuri sunt alias corporis afflictiones; sed tantum patientur, & patientur solum poenam damni sine ullo dolore interno, & externo, seu sine ullo prosum dolore, vel tristitia de amissione beatitudinis. Sic S. Thomas, & Bonaventura, & Scotus in 2. sententiar. dist. 33. aliique Scholastici. Et pro hac nostra sententia citatus etiam Nissenus Oratione de infantibus, & S. Augustinus lib. de peccato originali, & remissione, cap. 27. asserens infantes in Limbo non tristari, nec dolorem pati. Idem tenet Vasquez, Suarez, Salas, Lessius, Becanus, Arriaga, Turrianus, Aversa, Oviedus, Amicus, & late Mastrius in 2. sententiar. dist. 4. quest. 6. de peccato originali, art. 1. & 3. in Theolog. Moral. dist. 27. quest. 3. num. 67. ubi testatur esse hanc sententiam omnium Recentiorum.

70. Probatur igitur prima pars nostræ conclusionis, scilicet quod pueri decedentes cum solo originali peccato nullam patientur poenam sensus, nec post diem Judicii passuri sunt corporis afflictiones. Quam sententiam S. Bonaventura dicit omnes Magistros magis approbare communiter, & Scotus hanc sententiam Magistrorum appellat teste ipsorum Mastri in 2. sententiar. dist. 4. q. 5. art. 1. num. 159. Et ratio est, quia, ut dicit Scotus, & S. Bonaventura loc. cit. acerbitas penæ correspondet quantitati delectationis, juxta illud Apocalypsis cap. 18. n. 7. Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum: sed parvuli nullam delectationem inordinatam habuerunt, nec in spiritu, nec in carne; ergo non debent ullum tormentum, & poenam sensus pati. Tum quia quod poena sensus, & afflictio corporis soli peccato actuali, ac delectationi illud consequenti correspondet, habetur ex variis aliis Sacræ Scripturæ consimilibus locis, ut Deuter. 24. "Pro mensura peccati erit & plagarum modus, & Apocalyp. 22. Ecce venio cito. reddere unicuique juxta opera sua, & Matthæi 25. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus; esurivi enim, & non distis mihi manducare: sitiivi, & non dedistis mihi potum &c. & ad Romanos 2. Qui reddet unicuique secundum opera ejus, & 2. ad Corinth. c. 5. n. 10. "Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, sicut prout gessit; sive bonum, sive malum;" ex quibus, & similibus locis aperte desumitur, poenam ignis, seu corporis afflictivam soli correspondere peccato actuali, quod cum pueri decedentes sine Baptismo non habuerint, tali poenæ obnoxii esse non debent.

71. Probatur secunda pars nostræ conclusionis, quod scilicet pueri decedentes sine Baptismo patientur, & passuri sint perpetuo poenam damni, id est, visionis Dei perpetuo sint carituri, & primo ex illo Joann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei, & secundo ex cap. Majoris 3. de Baptismo, ubi Innocentius III. dicit: "Peccatum peccati originalis esse carentiam divinæ visionis, actualis vero perpetuæ gehennæ cruciatum, & videm habetur c. Nulla 142. dist. 4. de consecrat. his verbis: Nulla præter Baptisma in Christi salus promittitur infantibus, quia infantes, si per Sacramentum, quod ad hoc est divinitus institutum, in creditum numerum non transeant, profecto in tenebris manent;" id est, divina visione carent, quia illi manentur. Item ex Concil. Flor. sub Eugenio IV. in litteris Unionis asserente: Decedentes in mortalibus originali peccato in infernum descendere, hoc est in inferiores terræ partes, ut teste Mastri loc. cit. exponunt communiter Doct. sed panis inæqualibus puniendorum, quam inæqualitatem in eo consistere dicit, quod originali sola

pena damni respondet, actuali autem utraque scilicet & poena damni, & poena sensus.

72. Tum quia absolute loquendo non est futurus aliquid medius status inter Beatos, & damnatos, in quo quis feliciter, & beate vivat, ut definitum est in Concilio Aruicano post Canon. 77. tom. 1. Conciliorum, ubi dicitur: Si quis dicat, ideo dixisse Dominum: in domo Patris mei manilones nulla sunt, ut intelligatur, quia in regno calorum erit aliquis medius, qui alius; aut alii loci, ubi beate vivant parvuli, qui sine Baptismo ex hac vita migraverunt, anathema sit. Plures etiam Patrum auctoritates refert Salmeron in c. 5. ad Romanos dirp. 43. apud ipsum videntur, quibus permotus Angles merito inquit, oppositam sententiam tenentes parvulorum torores vocari, & propterea illam tamquam duram esse ab omnibus exclusam, quam etiam valde duram appellat S. Bonav. dist. 33. part. 3. q. 1.

73. Vide ea, quæ disputavimus de poena parvulorum sine Baptismo decedentium in appendice nostræ de Inferno.

74. Videat igitur benignus lector ibi tradita à Theologo, & simul meam Responzionem ad dict. verb. Infernus; necnon in hoc verb. Peccatum à n. 65. ad 81. inclusive à me exposita, & pro sua æquitate pronuntiet.

75. Probatur tertia pars nostræ conclusionis, scilicet quod licet pueri patientur & re ipsa passuri sint poenam damni, sine ullo tamen dolore interno, & externo de illa, seu sine ullo prosum dolore vel tristitia de amissione beatitudinis; quia, ut discurrunt S. Bonaventura, & Scotus loc. cit. si infantes de tali privatione beatitudinis tristarentur, cum tristitia secundum S. Augustinum sit de his, quæ nobis invitatis accidunt, ipsi involuntarie sustinerent suum statum, & vellent oppositum ad divinam voluntatem, & dispositionem, quæ Ecclesiastes c. 11. n. 3. statutum est quod ubicumque ceciderit lignum, ibi erit: sed quod tales infantes vellent oppositum ad divinam voluntatem, & dispositionem, nullo modo est dicendum, cum isti nullam inordinatam volitionem habuerint in isto statu: ergo nullam etiam habebunt inordinatam volitionem in alio statu, & consequenter neque ullam tristitiam interioriorem habebunt. Tum quia si tristarentur de carentia visionis Dei, cum desperent de ea, haberent poenam gravissimam inter poenas omnium damnatorum, scilicet tristitiam ex desperatione. Hoc autem non est dicendum, adeoque &c. Tum etiam quia tales infantes, ut probatum est supra sub n. 65. ex fere communi omnium Patrum, & Theologorum, non habebunt poenam sensus ab extrinseco, ergo tanto minus habebunt poenam interioriorem, scilicet tristitiam spiritus, cum longè major sit dolor, & poena spiritus, quàm dolor, & poena sensus. Sic in re discurrunt Scotus cit. dist. 33.

76. Obijciunt tamen primo Adversarii contra nostram conclusionem, dicentes, quod cum Dominus juxta c. 25. Matthæi ad iudicandum venerit, duæ tantum assignabuntur hominum classes, una eorum, qui à dextris erunt, & ibunt in vitam æternam, & altera eorum, qui à sinistris erunt, & ibunt in ignem æternum; Atque parvuli non erunt à dextris, neque ibunt in vitam æternam, ut omnes fere fauentur; ergo erunt à sinistris, & ibunt in ignem æternum.

77. Respondetur, quod ibi est sermo solum de adultis damnatis ob proprias culpas actuales, ut ex ipsometextu clare habetur; reddens enim ibi Christus Dominus causam, cur qui sunt à sinistris in ignem æternum sint iuri, inquit: Esurivi enim, & non distis mihi manducare, &c. Unde ex hoc potius nostræ confirmatur sententia, quod pro solis actualibus, & personibus peccatis intelligenda sit omnis positiva poena sensus universaliter nomine æterni ignis significata. Tum quia, ut talem textum exponit S. Augustinus l. 6. contra Donatistas post collationem c. 4.

ibi, dicit S. Doctor, exprimitur forma, qua judicabuntur fideles in ecclesia existentes, comparantur enim boni, & mali ovibus, & hædis ejusdem pastoris, & ovilis; Certum autem est, parvulos ante Baptisma ad ovile ecclesiæ non pertinere. Et sic etiam explicandi sunt alii consimiles textus, qui solent adduci ab Adversariis, quod nempe in eis sermo sit de adultis puniendis propter peccata sua personalia, & actualia, ut communiter exponitur Sacri Interpres; vel de fidelibus intra gremium Ecclesiæ, ut dicebat S. Augustinus.

78. Obijciunt secundo dicentes, quod S. Augustinus serm. 24. de verb. Apostol. satis aperte scribit: Parvulos decedentes sine Baptismo igne sempiterno esse cruciandos; & idem S. Augustinus (seu, ut alii volunt, S. Fulgentius sub nomine Augustini) de Fide ad Petrum Diaconum, c. 17. relatus in c. Firmissime tene 3. dist. 4. de consecrat. sic expresse dicit: Firmissime tene, non solum homines ratione utentes, verum etiam parvulos, qui tunc in utero matrum vivere incipiunt, & ibi moriuntur, sive jam de matribus nati sine Sacramento Baptismi, quod datur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, de hoc seculo transeunt, sempiterno igne puniendos; quia etiam peccatum propria actionis nullum habeant, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione ex natiuitate traserunt.

79. Respondetur, quod ibi S. Augustinus, & S. Fulgentius sub nomine Augustini, loquuntur metaphorice, & nomine ignis poenam damni significant, ut docet S. Thom. q. 5. de malo, & in 2. dist. 33. q. 2. art. 1. ad 1. S. Bonaventura eadem dist. 33. quest. 1. ad 1. & Glossa in c. Nulla 142. de consecrat. dist. 4. Nomine enim ignis qualibet poena designatur, ut patet ex illo Ps. 65. Transivimus per ignem, & aquam, & exivimus nos in refrigerium, quod expresse tradit ipsemet S. Augustinus q. 9. in Iosue. Et quod sic veniat intelligendus S. Augustinus, aperte constat, ex quo suum intentum erat contra Pelagianos probare, quod parvuli decessi sine Baptismo non essent æterna felicitate donandi; quod satis convincitur dicendo ipsos passuros esse poenam damni, cum qua nequit conjungi æterna felicitas; Tum quia S. Augustinus (seu ut alii volunt S. Fulgentius sub nomine Augustini) in cit. canone Firmissime tene, asserit pertinere ad fidem, quod tales parvuli sint sempiterno igne puniendi. Nemo autem audebit dicere, dogma fidei esse, quod tales parvuli sint cruciandi æterna poena sensus, sed solum quod sint damnati, & puniendi æterna poena damni: adeoque S. Augustinus, seu S. Fulgentius sub nomine S. Augustini, nomine ignis poenam damni ibi significare intendit. Unde Glossa supracitata in dicto Canone Nulla, sic ait: Carentia Visionis Dei est poena ignis, de qua intelligendus est canone Firmissime tene.

80. Obijciunt tertio dicentes, quod pueri passuri saltem sint tristitiam ad amissionem gloriæ consequentem, quia ut arguit Bellarminus l. c. c. 6. ubi hanc defendit opinionem, ex apprehensione privationis æternæ felicitatis naturaliter sequitur aliqua tristitia: sed tales infantes cognoscunt, seu cognoscent se privatos esse æterna felicitate, quia, quamvis nunc fortasse nesciant se propter peccatum originale excludi à regno Dei, scient tamen in die iudicii, in quo hoc mysterium eis revelabitur; ergo &c.

81. Respondetur cum Scoto l. c. quod relictis variis aliis responzionibus ab aliis datis, & videndis apud Mastrium l. c. n. 174. & 175. tales infantes non sunt tristituri de amissione æternæ felicitatis, quia erunt contenti de statu suo, scientes Deum de se ita disposuisse; nec suo actu id aliquando demeruisse. Tum quia, ut dicit S. Bonaventura dist. 33. art. 3. q. 2. tales infantes non sunt habituri tristitiam de dicta amissione felicitatis, seu gloriæ æternæ, quia causas solatii habebunt, quæ eandem impediunt, v. g. quod

quod non peccaverint peccato actionis ex una parte, & quod non patiantur poenam ignis, ut damati in inferno ex alia; pro quo rationem satis idoneam affert S. Doctor, quia nimirum infantes constituti sunt à Deo in statu quodam medio inter Beatos, & damnatos; quare opus fuit, ut ex una parte beatitudine carerent sicut damati, & ex altera nullum haberent dolorem sicut Beati. Ex quo fit, licet agnoscant se carere beatitudine, ad quam fuerant ordinati, & ex hac parte magnam habeant tristitiam occasionem: Quia tamen simul agnoscunt se evasisse gravissimas inferni poenas, & peccata mortalia, quasi in æquilibrio sunt constituti, ut non doleant de ea beatitudinis amissione, sed potius gaudeant de poenarum inferni evasione, quam rationem ceteris probabiliorum existimat Arriaga d. 52. scilicet 3.

Hic juvat adducere distinctionem locorum, in quibus recipiuntur animæ ex hoc mundo decedentes, ut optime declarat S. Bonavent. in 4. dist. 45. artic. 1. g. 1. & 2. ubi ait, quod loca animarum sunt in duplici differentia; est enim locus gloriæ, scilicet cælum, & quia charitas quæ meretur gloriam, est unius speciei, & ideo iste locus non subdividitur. Alius autem est locus poenæ, qui dicitur infernus generaliter accipiendi nomen inferni. Est autem locus iste poenalis dupliciter, scilicet secundum poenam damni, & secundum poenam sensus, & utrumque membrum dividitur. Illi enim, qui puniuntur poena damni, aut simpliciter, & æternaliter puniuntur, & sic locus iste dicitur limbus puerorum cum solo originali decedentium; aut ad tempus, & sic locus illorum est Superior, qui dicitur sinus Abrahæ; similiter illi, qui puniuntur poena sensus, aut puniuntur æternaliter & sic istorum locus est infernus proprie dictus inferior alius; aut ad tempus, & sic istorum locus est purgatorium, quod est locus alius superior secundum legem communem, & ordinariam; & subdit tandem S. Bonav. loc. cit. quest. 2. quod post Christi adventum vel in paradiso, vel in inferno, vel in limbo, vel in purgatorio animæ defunctorum recipiuntur, ergo secundum viorem, & probabiliorum sententiam animæ puerorum cum solo originali decedentium in limbo recipiuntur, & detinentur, non autem in inferno, etiam post diem iudicii, & in perpetuum; unde auctoritates Scripturæ, & SS. Patrum, quæ dicunt, animas puerorum cum solo originali decedentium in infernum descendere, vel in inferno detineri, non sunt intelligendæ de inferno proprie dicto, qui est locus damnatorum, sed de inferno generaliter sumpto, ut significet quemlibet locum inferiorem in visceribus terræ existentem; sicuti aliæ quoque auctoritates Scripturæ, & Patrum, quæ locum, in quo purgantur animæ iustorum, appellant infernum, quæ tamen de tali inferno proprie dicto, qui est locus damnatorum, non sunt intelligendæ, ut magis ostenditur sub verb. Purgatorium. Sic ex Divo Bonaventura habet expressè Mastrius theol. moral. disc. 28. q. 3. art. 3. n. 69.

81 Poena debita decedentibus cum peccato actuali mortali est poena æterna, tam damni, quàm sensus, & quidem de poena damni, quæ in beatificæ visionis privatione consistit, satis constat ex illo Matthæi 8. ubi de reprobis, & peccatoribus dicitur, quod ejectionem in tenebras exteriores. De poena vero sensus habetur ex Matthæi 25. ibi: Discidite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis ejus; & sic de variis aliis similibus, quæ non juvat hic in longum adducere; cum hoc sit de fide.

82 Poena debita decedentibus cum solis peccatis venialibus non est æterna, sed solummodo temporalis, Communis, & de Fide. Difficultas solum est de peccatis illis venialibus, cum quibus decedunt etiam peccato mortali obnoxii; an scilicet peccatum veniale conjunctum peccato mortali puniatur in inferno poena æterna, vel temporalis? Thomistæ cum D. Thoma

q. 87. art. 5. ad 3. tenent, tale peccatum veniale puniri poena æterna, cum in inferno nullus neque remissioni, neque redemptioni sit locus. Scotistæ vero cum Scoto in 4. dist. 21. q. 1. asserunt, peccatum veniale, sive in hac vita remissum quoad culpam, sive non, sola temporalis poena etiam in inferno puniri, licet cum peccato mortali conjunctum; atque ideo peccatum veniale in inferno remitti posse nedum quoad poenam, sed etiam quoad culpam. Et quidem de peccato veniali in hac vita remisso quoad culpam, non vero quoad poenam, est ratio evidens, quia qui solvit ad rem, quam debet, à debito illius omnino liberatur; adeoque damnatus, qui totam temporalem poenam veniali correspondentem patitur in inferno, vere liberatur à debito illius poenæ, cum passione illius solvat, & patitur totum id, quod solvere, & pati debeat. Idem dicendum est etiam de peccato veniali non remisso in hac vita quoad culpam, quia peccatum veniale, quamvis non remissum quoad culpam, tantum est dignum poena temporali, & determinata, quam vere solvit qui patitur in inferno, & passione illius temporalis poenæ extinguitur debitum illius poenæ.

Nec valet dicere, quod damnatus in inferno existat in peccato mortali, adeoque non possit solvere debitum pro culpa neque veniali. Non valet, inquam, quia, licet damnatus in inferno existat in peccato mortali, adhuc vere solvit debitum pro culpa veniali, quæ est solum digna poena temporali, sive jam ipsa culpa venialis fuerit remissa in hac vita, sive non; Deus enim semper punit citra condignum, & esto quod secundum rigorem justitiæ puniret ad condignum, omnino injustum esset æternam poenam infligere pro peccato veniali, cui secundum se solum poena temporalis debebatur. Vide Mastrius in 2. sent. disp. 6. de peccatis q. 8. per tot. & in theol. moral. disp. 25. n. 53. & 54. ubi multa ad rem.

Sensus autem illius catholici axiomatis: Quod in Inferno nulla est redemptio, est solum, quod nulla sit spes inde evadendi, juxta illud Lucæ 16. n. 26. ibi: Hi qui volunt hinc transire ad vos, non possunt, neque inde hinc transire. Unde nihil facit, sive ibi aliquod veniale remitti possit, aut aliqua poena venialis, vel etiam mortalis jam hic dimissa, sive non. Vide Mastrius cit. q. 8. n. 222. & 223. & cit. disp. 25. n. 54. (Aliquid super hac materia conducunt leg. 17. ad 35. tit. 4. p. 1. præsertim 24. 26. & 28. plus leg. 31. 32. 33. atque 34. tit. 5. p. ejusd. ubi postquam verba Divi Pauli, oportet Episcopum esse sine crimine explicantur, fit transitus, exponiturque quid, qualeve sit peccatum mortale, seu veniale.)

Circumstantiæ peccati. Vide verb. Pœnitentiæ Sacramentum art. 2. n. 100.

Peccatum lethale mortua constituit bona opera, quæ in eo fiunt, & jam facta reddit mortificata. Vide verb. Pœnitentiæ.

PECCATUM CONTRA NATURAM. Vide verb. Luxuria à n. 33. ad 70.

PECCATA CAPITALIA.

PECCATA capitalia communiter cum S. Greg. lib. 31. moral. cap. 31. enumerantur septem indicata hac dictione Saligia singulis litteris ordine indicantibus litteras initiales peccatorum, Superbia, Avaritia, Luxuria, Ira, Gula, Invidia, Acedia. Dicuntur autem Capitalia vulgo etiam mortalia, non quod de se semper mortalia sint, sed quia ab istis illa peccata oriuntur, & instar capitis, quod fuit in membra, ipsa influunt in alia peccata, ut inquit S. Gregor. loc. cit. Siquidem ex his septem capitalibus peccatis frequentius cetera peccata oriuntur secundum rationem causæ finalis; quamvis nonnulla ex illis causis interdum

4 dum non orientur. Quid autem, & quale peccatum sit quodlibet istorum? Vide sub proprio cujuscumque verbo, scilicet sub verbo Superbia, verbo Avaritia, verbo Luxuria, verbo Invidia, verbo Gula, verbo Ira, verbo Acedia (Vide verbo Virtus.)

PECULATUS.

SUMMARIUM.

- 1 **P**ECULATUS quid sit.
  - 2 Quando ex publica Pecunia aliquid aufertur, occupatur, & quomodolibet defraudatur, committitur peccatus.
  - 3 Committitur peccatus tam à Judicibus, & Officialibus publicis de tempore sue administrationis publicas pecunias subripiendis, vel eas ab aliis subministratas subrahentibus, quam ab aliis personis privatis non administrantibus subripiendis.
  - 4 Peculatus committitur primo, si quis per semetipsum pecuniam publicam quomodolibet auferat, interceptat, & exportet.
  - 5 Secundo, si mandet, ut quis auferat, & interceptat.
  - 6 Tertio, si quis ex metallis Cesarianis ad publicam monetam cudentam, vel ad alium publicum opus destinatis, furatus fuerit.
  - 7 Quarto, si quis prædam ab hostibus captam subriperit.
  - 8 Quinto, si quis muros publicos perfoverit ad pecuniam, vel aliquid pretiosum furandum.
  - 9 Sexto, si quis publicam tabulam continentem formam, & fines agrorum publicorum, & latitudinem, & mensuram viarum publicarum, & Curiarum refrixerit, & aliquid inde immutaverit, vel deleverit.
  - 10 Septimo, si quis citam privatam pecuniam subriperit, quæ tamen publica evadere debet.
  - 11 Octavo, si quis pecuniam Sacram Religiosam, & quidquid donatum Deo abstulerit, & intercepterit.
  - 12 Si Crimen Peculatus committatur à Judicibus, vel aliis Officialibus durante tempore sue administrationis, hi capitali poena puniuntur.
  - 13 Si committatur ab aliis personis privatis subripiendis pecunias ab aliis administratas, puniuntur civiliter poena pecuniaria, seu quadrupli, & criminaliter poena Judicis arbitraria, seu deportationis.
  - 14 Quando idem crimen est pluries reiteratum, tunc devenitur ad poenam mortis.
  - 15 Quando cum peculatu concurrens falsitas, à quibuscumque personis committatur, semper intrat poena mortis.
  - 16 Reus delicti peculatus confugiens gaudet Immunitate.
  - 17 Ex gratia speciali Sanctissimus annuit pro retentione nulliter extracti ex causa peculatus, &c.
  - 18 Datur facultas Archiepiscopo extrahendi Thesaurarium, & alios Debitores Erarii Ducalis, & aliorum interesse habentium uti reos peculatus, &c.
  - 19 Depositarius in alius usus convertens pecunias publicas, non tenetur poena peculatus, &c.
  - 20 Aditus ex aliena manu ad n. 30.
- 1 **P**ECULATUS est species furti, quo vel pecunia ad Brarium publicum, aut fiscum Principis pertinet, vel pecunia sacra, aut religiosa: subripitur ab eo, cujus fidei non est commissa. I. Lege Julia peculatus i.

1. Lege Julia peculatus 4. §. 1. & 7. I. Sacrilegii 9. §. 2. ff. Ad Leg. Juliam peculatus, & §. 9. Inst. de publicis Judiciis. Et sic quando ex publica pecunia aliquid aufertur, occultatur, & quomodolibet defraudatur, committi dicitur peccatus. Ludov. Gilleausen in arbor. Jud. crimin. cap. 29. n. 7. Valenz. cons. 10. Sanfelice. dec. 285. n. 5. 29. & seq. Bugior. Instit. Crim. lib. 2. c. 19. n. 1. Ursaya Instit. Crim. lib. 2. tit. 3. n. 2. & alii.

Committitur autem tam à Judicibus, & Officibus publicis de tempore sue administrationis, & in administratione ipsa publicas pecunias subripiendis, vel eas ab aliis administratas subrahentibus, quam ab aliis personis privatis non administrantibus, subripiendis; §. 9. Instit. de publicis Judiciis, & l. Judices 1. Cod. de crimine peculatus, Patinac. q. 171. n. 64. & seq. Galeot. respons. fiscal. 22. nam. 15. & seq. Raynald. tom. 2. c. 14. §. 21. n. 29. & seq. Ursaya loc. cit. n. 3. & 4. & alii.

Peculatus committitur multis modis juxta casus enumeratos à Raynald. tom. 2. cap. 14. §. 21. d. n. 28. usque ad 42. & ab Ursaya loc. cit. d. num. 5. ad n. 11. Et primo, si quis per semetipsum pecuniam quomodolibet auferat, interceptat, & exportet, l. Lege Julia peculatus 1. ad Legem Juliam peculatus. Secundo si mandet, ut quis auferat, & interceptat, cit. l. Lege Julia peculatus; ibi: Nove factis quo quis auferat, interceptat, Tertio, si quis ex metallis Cesarianis, id est, ex virgibus aureis, & argenteis, quæ sunt Cesaris, & ad publicam monetam cudentam, vel aliud publicum opus destinatis, furatus fuerit, l. Sacrilegii 6. §. 2. ff. ad Legem Jul. peculatus. Quarto, si quis prædam ab hostibus captam subriperit, l. Is qui prædam 13. ff. Ad Legem Juliam peculatus. Quinto, si quis muros publicos perfoverit, & inde aliquid abstulerit, puta pecuniam, metalla, vel alia pretiosa, vel de materia ipsa murorum aliquid emerit, & abstulerit; l. Qui perfoverit 11. ff. ad Legem Juliam peculatus. Sexto, si quis publicam tabulam continentem formam, & fines agrorum publicorum, & latitudinem & mensuram viarum publicarum, & Curiarum refrixerit, & aliquid inde commutaverit, vel deleverit; l. Qui tabulam 8. ff. ad Legem Juliam peculatus. Septimo, si quis etiam privatam pecuniam subriperit, quæ tamen publica evadere debet, veluti si quis, quod Fisco debetur, simulans se Fisci Creditorem acceperit; l. Sacrilegii 9. §. 3. ff. Ad Legem Juliam peculatus. Octavo, si quis pecuniam sacram, religiosam, & quidquid donatum Deo abstulerit, intercepterit; l. Lege Julia peculatus 4. ff. Ad Leg. Jul. peculatus.

Pœna criminis peculatus est à lege diversimodè taxata juxta diversitatem personarum ipsum committentium. Si enim committatur à Judicibus, vel aliis Officialibus durante tempore sue administrationis, hi capitali poena puniuntur; l. Judices 1. Cod. de crimine peculatus, ubi Glossa verb. Judices & verb. Publicas Declan. lib. 3. cap. 28. numer. 29. cap. 39. num. 6. Berlich. conclus. 57. n. 2. lib. 5. Rovit. cons. 60. n. 4. lib. 4. Raynald. tom. 2. c. 14. §. 21. n. 42. Ursaya loc. cit. n. 23. & alii.

Si committatur ab aliis personis privatis, subripiendis pecunias ab aliis administratas, puniuntur civiliter, & criminaliter. Civiliter, hoc est, poena pecuniaria, seu quadrupli, dummodo lis contestata, vel inquisito formata sit, vivente ipso delinquente, alias secus; Anell. Amat. cons. 55. per tot. Card. de Luca de Regularibus decr. 119. n. 25. Ursaya loc. cit. num. 25. & alii. Criminaliter vero poena Judicis arbitraria, seu deportationis, l. Peculatus poena 5. ff. Ad Legem Juliam peculatus, cum aliis apud Farin. q. 171. num. 8. Rovit. cons. 60. lib. 5. num. 3. Ubi quod dando idem crimen est pluries reiteratum, tunc devenitur ad poenam mortis, quod admittit etiam Gabali. resol. crim. cas. 99. num. 4. Quando vero cum